

Programmi *Reference_Converter* juhend

Sissejuhatus. Teadusartikli lõpus on hulk bibliokirjeid. Nende vormistamine on lihtne, kuid tüütu. Iga koma ja kriips peab olema paigas just nii, nagu toimetaja nõuab. Kirjete algversioonid on sageli kopeeritud teistest artiklitest ja vormistatud erinevates stiilides. MS Word-i kasutamise korral sisaldavad nad ka varjatud prahti (näiteks rea pikkuse justeerimisel lisandunud tähesammu muutmise koodi). Universaalsed kirjahaldusprogrammid (*EndNote*, *Mendeley* jne.) nõuavad et kirje oleks juba algselt elementideks liigendatud. Ise ei oska nad tavakujul esitatud bibliokirjeid elementideks lahutada, käsitsi liigendamine on aga tülikas. *Reference_Converter* (järgnevas lühidalt *konverter*) töötab teisiti ja oskab teisendada erinevatest allikatest kopeeritud liigendamata kirjeid. Kirjed liigendatakse poolautomaatselt ja koostatakse siis uute stiilireeglite järgi nii, et kõik elemendid on nõutud järjekorras ja vahemärgin nagu nõutud. Konverteri kavandamisel oli eesmärgiks kasutamise lihtsus. Selle huvides pidi loobuma suurtele kirjahaldusprogrammidele omasest täiuslikkusest ja universaalsusest, mis pole paljudele kasutajatele üldse oluline. Konverter on kirjutatud MS Windows platvormiga arvutile. Riistvara võib olla üsna vana ja tagasihoidlike parameetritega. Tekstiredaktoritest on piisavad WordPad ja Notepad, kasutada võib aga ka suvalist Word-i versiooni. Algsed kirjed võivad olla nii txt-, rtf-, kui doc-formaadis, tulemuse saab aga alati rtf-formaadis, mida oskavad lugeda nii Word kui WordPad. Kirjele esitatakse alati nõue, et mitme autori või toimetaja nimed peavad olema eraldatud vahemärkidega (koma, semikoolon, & või sõna "and") ning mitu initsiaali peavad olema eraldatud punktidega. Kahjuks ei oska konverter ka selle kitsendava nõude rahuldamise korral suvaliselt kompileeritud kirjet omal jõul eksimatult dešifreerida. Näide:

Autor A., C.B.Teine (2015) Kuidas peaks kirjutama. Kes teab. *Ajakirjanimi*. 12:37–45.

Siin on probleemiks artikli pealkirja ja ajakirja nime eraldamine. Sellepärast peab kasutaja käsitsi märgendama ajakirja nime alguse, milleks kasutatakse märgikombinatsiooni *J:

Autor A., C.B.Teine (2015) Kuidas peaks kirjutama. Kes teab. **Ajakirjanimi*. 12:37–45.

Nüüd on kõik selge ja tulemus olenevalt valitud väljundstiilist võib olla ka niisugune:

Autor, A. & Teine, CB: Kuidas peaks kirjutama. Kes teab. *Ajakirjanimi*, Vol. 12, pp. 37–45. 2015.

Siin ja järgnevas kasutatakse märgendites ainult suuri tähti, kuid soovi korral võib suure tähe asemele kirjutada ka vastava väiketähe. Toodud näite korral oli vajalik vaid üks märgend. Sageli aga sellest ei piisa. Märgendamine on konverteri kasutaja jaoks kõige keerulisem ja mahukam töö. Kui aga märgendid paika pandud, siis võib kirjet hiljem muutusi tegemata teisendada erinevatesse stiilidesse.

Konverteri kasutamiseks on tarvis kolme faili:

- Programmifail Reference_Converter.exe või Reference Converter.exe,
- Kontrollfail Reference_Converter.txt,
- Kirjetefail, mille nimi on suvaline, kuid laiend kindlasti .txt.

Kontrollfail Reference_Converter.txt sisaldab lühendisõnastikku ja kirjemallide kogu.

Kirjetefailis võib olla kuitahes palju märgendatud lähtekirjeid. Üksikkirje ei tohi sisaldada reavahetusmärke ja peab lõppema reavahetusega. Kirjete vahele võib jääda ka tühje ridu, neid konverter ei pane tähele. Faili võib ette valmistada ja märgendada Wordis, kopeerida lõikelauda, kleepida Notepad aknas avatud tühjale lehele ja salvestada lihttekstina. Notepadi salvestusaknas peab kodeeringuks valima ANSI ka juhul, kui Notepad peaks midagi muud soovitama. Kirjeid võib märgendada ja parandada aga ka otse Notepad-i aknas. Peab vaid tähele panema, et kirjesse ei sattuks reavahetusmärke, mida saab kontrollida akna laiust muutes või Format-menüüst seadet "Word wrap" tühistades.

Normaalsete lähtekirjete märgendamise reeglid.

Lähtekirjet nimetatakse normaalseks juhul, kui

- kirje algab autorite nimedega, millele järgneb kas pealkiri või aastaarv ja pealkiri,
- köite number, alguslehekülg ja lõpulehekülg paiknevad eeltoodud järjekorras,
- doi:- või http:-viited ning ebastandardised lisad asuvad kirje lõpuosas. Nende kogumit nimetatakse allpool kirje sabaks, saba ees seisvat osa aga kirje kehaks.

Kõigi normaalkirjete puhul märgendatakse kõigepealt saba osad:

- šifri olemasolu puhul kirjutatakse selle ette *K (vihjab sõna key),
- olulise lisainfo (näiteks "in press") ette kirjutatakse *X,
- teisejärgulist lisainfot sisaldava osa ette kirjutatakse *Z,

NB: doi:- ja http:- viited on samuti saba osad, kuid neid pole tarvis märgendada.

Järgnevalt talitatakse nagu saba oleks eraldatud ja vaadeldakse ainult kirje keha.

- Kui publikatsiooni ilmumise aasta ei asu autorinimede ja pealkirja vahel või kirje keha lõpus, siis kirjutatakse aastanumbri ette *Y (vihjab sõna year).

Nüüd määratakse publikatsiooni liik:

- 1) artikkel perioodikas,
- 2) artikkel raamatus, näiteks konverentsitoimetistes,
- 3) iseseisev publikatsioon, näiteks raamat või veebileht

ja jätkatakse olenevalt liigist.

Liik 1 (ajakirjaartikli normaalkirje) :

- ajakirja nime ette kirjutatakse *J (vihjab sõna journal),
- kui aastaarv ei asu autorinimede ja artikli pealkirja vahel, siis kirjutatakse pealkirja ette *T (vihjab sõna title),
- kui köite numbril ja lehekülgede vahel on muid andmeid, siis peab köite numbril ette kirjutama *V,
- Kui on näidatud ka köitesisene number ja seda on kavas ka konverteeritud kirjes esitada, siis kirjutatakse numbril ette *N,
- kui artikli lõpulehekülg on näitamata, siis kirjutatakse alguslehekülje ette märgend *R. Uuemal ajal aga ei näidata vahel üldse artikli lehekülgi, vaid ainult artikli numbrit ja mõnel juhul lisaks ka lehekülgede arvu. Siis peab artikli numbril ette kirjutama märgendi *R ja lehekülgede arvu ette *L.

Liik 2 (kogumikuartikli normaalkirje) :

- raamatu (kogumiku) nime ette kirjutatakse *D (vihjab sõna different publication),
- kui aastaarv ei asu autorinimede ja artikli pealkirja vahel, siis kirjutatakse artikli pealkirja ette *T,
- kui köite number on näidatud, siis selle ette kirjutatakse *V (vihjab sõna volume),
- toimetajate nimede ette kirjutatakse *E (vihjab sõna editor),
- kirjastuse nime ette kirjutatakse *P (vihjab sõna publisher),
- ilmumiskoha või kohtade ette kirjutatakse *C (vihjab sõna city),
- kui leheküljenumbri ei ole keha lõpus või vahetult keha lõpus asuva aastaarvu ees, siis kirjutatakse esilehekülje numbril ette *S (vihjab sõna site).

Liik 3 (iseseisva publikatsiooni normaalkirje) :

- pealkirja ette kirjutatakse *B,
- kui toimetajad on näidatud, siis nende nimede ette kirjutatakse *E,
- kui köite number on näidatud, siis selle ette kirjutatakse *V,
- kirjastuse nime ette kirjutatakse *P,
- ilmumiskoha ette kirjutatakse *C,
- lehekülgede arvu ette kirjutatakse *L (vihjab sõna length).

Sageli ei ole kirjes kõiki eelnimetatud osi olemas. Kui osa puudub, siis jääb ka märgend ära. Konverter kustutab kirje liigendamise käigus ise osade algusesse või lõppu jäänud tühikud,

komad, koolonid, semikoolonid, sidekriipsud, miinused ja punktid. Erandina säilib punkt ajakirja nime lõpus. Kui osa sisuks peab olema arv, siis kustab konverter selle lõpust kõik mittenumbriksed sümbolid algusse võib aga jätta ühe arvuga kokku kirjutatud tähe. Märgistamata köitenumbri eest kustutab konverter ise eessõna "Vol.", leheküljenumbrite eest "p." või "pp." ning URL eest "available at:". Automaatkustutamisele ei kuulu aga kogumiku pealkirja ees sageli kasutatav eraldussõna "in" ja toimetajanime osas sageli kasutatavad eraldussõnad "Ed.", "Eds." jne. ning need peab kasutaja märgendamise käigus käsitsi kustutama. Kõik valitud stiili kohaselt vajalikud vahemärgid lisab konverter hiljem ise uuendatud kirje monteerimise käigus.

Kirje peab sisaldama ühte ja ainult ühte märgenditest *J, *D või *B. Vastasel korral loeb konverter kirje liigi tundmatuks ja jätab selle teisendamata.

Fondi märgendamine

Kaldirja ja rasvase kirja kujundab konverter valitud stiili jälgides alati ise. Indeksite ja astmenäitajate kujundamiseks võib lisada fondimärgendeid:

- #< – alumise indekskirja algus,
- #> – ülemise indekskirja algus,
- #= – indekskirja lõpp.

Asendusmärgendid

Asendusmärgendite abil saab sisestada sümboleid, mis langevad kokku prefiksmärgiga (* ehk #) või mille kodeerimine lihttekstis ei ole ühene (Eesti keeleseadega ANSI versiooni korral on pikk kriips ehk miinusmärk, täpitähed ja õ lubatud ega vaja asendamist). Asendusmärgendi sisestamine nõuab kahte klahvivajutust.

- #N – üksik numbrimärk #,
- #x – tärn *,
- #- – pikk kriips ehk miinus –,
- #a, #o, #u, #A, #O ja #U on täpitähtede ä, ö, ü, Ä, Ö ja Ü asendajad.

Ajakirjanime kompaktlühendid

Ajakirjade täisnimede asemel kasutatakse tavakirjetes standardlühendeid. Sageli tsiteeritavaid nimesid võib tööversioonis asendada veel lühemate kompaktlühenditega, mis aitab vältida kirjavigu. Lubatud kompaktlühendid ja vastavad standardlühendid on näha faili Reference_Converter.txt algusosas asuvas lühendisõnastikus. Konverteerimine asendab sõnastikus võrdusmärkide ees seisvad ajakirjanimed võrdusmärgi järele kirjutatud ajakirjanimedega.

Normaalkirjete konverteerimise näited

Kaks Word-is märgistatud kirjet (märgendid on tähelepanu juhtimiseks rõhutatud kirjas):

Hõrrak U., Salm J. and H. Tammet (2000) Statistical characterization of air ion mobility spectra at Tahkuse Observatory: classification of air ions. *JJGRA 105, 9291-9302.

Eiceman, G. A. and Z. Karpas: *BIon Mobility Spectrometry, *PCRC Press: *CBoca Raton, FL. 1994.

Sama pärast läbi Notepad-i edasi-tagasi kopeerimist:

Hõrrak U., Salm J. and H. Tammet (2000) Statistical characterization of air ion mobility spectra at Tahkuse Observatory: classification of air ions. *JJGRA 105, 9291-9302.

Eiceman, G. A. and Z. Karpas: *BIon Mobility Spectrometry, *PCRC Press: *CBoca Raton, FL. 1994.

Tulemus pärast konverteerimist BER stiili:

Hõrrak U., Salm J. & Tammet H. 2000. Statistical characterization of air ion mobility spectra at Tahkuse Observatory: classification of air ions. *J. Geophys. Res.-Atmos.* 105: 9291- - 9302.

Eiceman G.A. & Karpas Z. 1994. *Ion Mobility Spectrometry*. CRC Press, Boca Raton, FL.

Ebanormaalsete lähtekirjete märgendamine

Lähtekirjeid, mis ei rahulda normaalkirje tingimusi, tuleb õnneks väga harva ette. Sellisel juhul peab märgendama kõik kirje osad v.a. doi: ja http:. 18 võimalikku märgendit on:

* A – autorid,	* V – köide,
* Y – aastaarv (1455–2099),	* N – ajakirja number,
* T – artikli pealkiri,	* S – alguslehekülg,
* J – ajakirja nime standardlühend,	* F – lõpulehekülg,
* D – kogumiku pealkiri,	* R – artikli number,
* B – raamatu pealkiri,	* L – lehekülgede arv,
* E – toimetajad,	* K – võti (otsingušiffer),
* P – kirjastus,	* X – oluline lisainfo,
* C – ilmumiskohtade loend,	* Z – teisejärguline lisainfo.

Konverteri kasutamine tavaülesannete lahendamisel

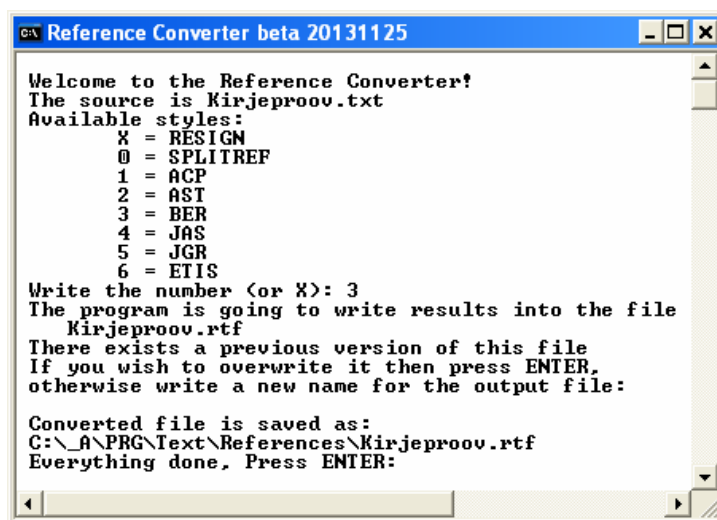
Kirjetefail ja kontrollfail *Reference_Converter.txt* peavad asuma ühises kaustas. Kui see pole algselt nii, siis võib kontrollfailist teha kirjetefaili sisaldavasse kausta lisakooptia. Konverteri exe-fail võib aga asuda suvalises kaustas. Windowsi aknad peab ekraanil paigutama nii, et oleks korraka näha nii kirjetefaili kui ka konverteri ikoonid. Konverteri käivitamiseks viiakse kursor kirjetefaili ikooni peale, vajutatakse hiire vasak klahv alla ja veetakse ikoon konverteri ikooni peale. Siis lastaks hiire nupp vabaks ja programm käivitub. Kõigepealt ilmub ekraanile teade, milline fail on konverterisse veetud ja millised väljundstiilid on saadaval (spetsialistist kasutajal on võimalik väljundstiile ise konstrueerida ja ka tavakasutajatele kättesaadavaks teha). Ekraanipildi näide on kõrvaljoonisel. Loendis on numbri järel stiili ehk seda kasutava ajakirja nimi. Eranditeks on täht X ja number 0. X ja sellega samaväärne tühi ENTER tähendab konverteerimisest loobumist. Nullstiil on aga ainult edasijõudnud kasutajale mõeldud liigendkirje. Vastuseks peab sisestama arvu. Kui kirjetefaili nimi on näiteks references.txt, siis tahab konverter salvestada tulemuse lähtekirjetega samasse kausta ja panna nimeks references.rtf. Võib aga juhtuda, et sama nimega fail on juba olemas. Siis teatab konverter:

Fail references.rtf on juba olemas.

Selle ülekirjutamiseks peab uue nime asemel vajutama kohe klahvi ENTER.

Kirjutage uus nimi:

Kui tulemuseks saadud rtf-faili ikooni topeltklõpsata, siis avaneb see MS Windowsi ja Wordi tavaseadistuse korral Wordi aknas. Nüüd võib vormistamise lõpetada märkides kogu teksti (Ctrl+A) ja valides sobiva laadi või vormistades soovitud viisil lõikude taanded ja vahed.

NB: järnevad lisaselgitused ei ole tavakasutajale olulised

Märgendite tunnustähed

Märgendites kasutatavad tunnustähed ja vastavad väljad on konverteris kasutatavas väljaindeksite järjekorras esitatuna järgmised:

- 1) A – autorid,
- 2) Y – aastaarv (lubatud vahemik 1455–2099),
- 3) T – kirjutise tiitel (tarvis märgistada ainult siis, kui aastaarv on kirje lõpus),
- 4) J – perioodilise väljaande nime standardlühend,
- 5) D – artiklite või peatükkide kogumiku pealkiri,
- 6) B – tervikväljaande tiitel (raamatu pealkiri),
- 7) E – toimetajate loend,
- 8) P – kirjastus,
- 9) C – ilmumiskohtade loend,
- 10) V – köide,
- 11) N – ajakirja number,
- 12) S – alguslehekülg,
- 13) F – lõpulehekülg,
- 14) R – artikli number,
- 15) L – lehekülgede arv,
- 16) K – võti (tavaliselt otsingušiffer mingis koopiate, sepaatide ja raamatute kogus)
- 17) X – standardsetes kompaktkirjetes kasutatav oluline lisainfo,
- 18) Z – teisejärguline lisainfo, mis pole standardsete kompaktkirjete jaoks tarvilik.
- 19) O – doi, mis identifitseeritakse automaatselt ja ei vaja märgendamist,
- 20) U – URL, mis identifitseeritakse järgi automaatselt ja ei vaja märgendamist.

Liigendkirjed

Konverter võimaldab salvestada ka liigendkirjeid, mida on kolm alaliiki:

1. Märgistatud lõik,
2. Ref-tabel,
3. Excel-rida.

Programmi abil salvestatud liigendkirjes on väljad eeltoodud indeksnumbrite järjekorras. Ref-tabelis ja märgistatud lõigus jäävad tühjad väljad esitamata. Excel-ridu ei tohi lähtekirjete hulka lülitada, märgistatud lõike ja Ref-tabeleid võib aga kasutada samaväärselt tavaliste märgistatud kirjetega ja ka nendega segiläbi. Liigendkirjete käsitsi redigeerimisel peab silmas pidama reegleid:

- Korrektne liigendkirje sisaldab alati ühte ja ainult ühte väljadest JDB. Tavaliselt pole ühes kirjes korraga ka välju R ja S ega välju L ja F.
- NSFR sisu on tavaliselt arv, lubatud on aga ka ühe tähemärgi lisamine selle arvu ette.
- Autorivälja ja toimetajavälja redigeerimisel peab kõik nimed kirjutama järnevas esitatud näidete eeskujul.
- Ref-tabeli ees peab olema täpselt kolmest tärnist koosnev rida ning tabeli järel tühi rida.

Märgistatud lõik sarnaneb väliselt kompaktkirjega ja moodustab ühe tekstirea. Tunnuseks on rea alguses kolm täрни, millele järgnevad kohe autorite nimed. Iga järgneva välja jaoks esitatakse märgend ja välja sisu ning täiendavaid vahemärke ei lisata, erandiks on märgendit eraldavad ja lugemist hõlbustavad lisa lüngad. Kui lähtekirje nimi on "ref.txt", siis märgistatud lõikude faili vaikenimi oleks "ref_m.txt".

Märgistatud lõigu näide:

***Adachi M., Kozuru H., Pui D.Y.H. *Y 1989 *T Bipolar diffusion charging of aerosol particles under high particle/ion concentration rates *J Aerosol Sci. Technol. *V 11 *S 144 *F 156

Ref-tabel koosneb mitmest reast ja selle alguse tunnus on kolmest tärnist koosnev päisrida. Kui lähtekirje nimi on "ref.txt", siis Ref-tabeli faili vaikenimi oleks "ref_t.txt". Päisreale järgneb vajalik hulk väljaridu ja nendele kirje lõpu tunnusena tühi rida. Väljarea struktuur on:

Tunnustäht + tärn + välja sisu + tärn

Lähtefailina kasutatavas tabelis on väljaridade järjekord suvaline.

Ref-tabeli näide:

A*Adachi M., Kozuru H., Pui D.Y.H.*

Y*1989*

T*Bipolar diffusion charging of aerosol particles under high particle/ion concentration rates*

J*Aerosol Sci. Technol.*

V*11*

S*144*

F*156*

Excel-rida kasutatakse ainult ajakirjaartiklite kompaktsete viidete vormistamisel ja nende väljastamisel jätab programm teistsugused kirjed vahele. Reas on parajasti seitse naabritest tabulaatorimärkidega eraldatud välja. Kui lähtekirje nimi on "ref.txt", siis Excel-ridade faili vaikenimi oleks "ref.xls". Enne kirjeid väljastatab programm päisrea:

A==>*Y*==>*T*==>*J*==>*V*==>*S*==>*F*

(siin ja järgnevas näites on tabulaatorimärgid asendatud kombinatsiooniga ==>.)

Kui kirje sisaldab R-välja, siis esitatakse see *S* veerus ja *F* veeru lahter jääb tühjaks.

Excel-rea näide:

Adachi M., Kozuru H., Pui D.Y.H.==>1989==>Bipolar diffusion charging of aerosol particles under high particle/ion concentration rates==>Aerosol Sci. Technol.==>11==>144==>156

Kontrollfail Reference_Converter.txt

Kui kogu programmi toetav info oleks inkorporeeritud programmi koodi, siis ei saaks seda redigeerida ja täiendada ilma programmi ümber kompileerimata. Sellepärast on ajakirjalühendite sõnastik ja viitestilide kirjeldused vormistatud eraldi failina. See fail koosneb kahest osast: alguses sõnastik ja lõpus stiilikirjeldused.

Sõnastiku iga rida kirjeldab ühe ajakirja nime ja selle koostis on:

LÜHEND=standardlühend

Näited:

BER=Boreal Environ. Res.

ACP=Aerosol Chem. Phys.

Sõnastiku ja stiilikirjelduste vahel peab olema kolmest tärnist koosnev eraldusrida. Järgnevad kuuerealised stiilikirjeldused, mille ridu nummerdatakse 0..5. Iga kahe naaberstiilikirjelduse vahel peab olema tühi rida ja viimase stiilikirjelduse järel kolmest tärnist koosnev lõpurida. Lõpurea järele võib kirjutada suvalisi kommentaare, konverter neid ei loe.

Stiilikirjelduse kolmes esimeses reas on:

0) stiili nimi,

1) autorimall,

2) toimetajamall

Nendele kolmele reale järgnevad kolm kirjutisemalli.

Autorimalli kolm esimest sümbolit on initsiaalid-perekonnanimi järjestust määravad nullid või ühed, kus 0 tähistab initsiaalialguslikku ja 1 perekonnanimealguslikku kirjaviisi. Need kolm määravad

- 1) esimene sümbol ainuautori või esimese autori nimeosade järjestamise viisi,
- 2) teine sümbol vaheautori nimeosade järjestamise viisi,
- 3) kolmas sümbol viimase autori nimeosade järjestamise viisi.

Järgneb hüüumärk ning edasi hüüumärkide vahel kuus nimekirjutamisel kasutatavat eraldajat. Kokku peab mallis olema 7 hüüumärki. Eraldajate järjekord on:

- 1) initsiaalidevaheline eraldaja, tavaliselt punkt ja tühi, ainult punkt või mittemidagi,
- 2) perekonnanimealgusliku järjestuse puhul kasutatav perekonnanime ja initsiaalide vaheline eraldaja, tavaliselt kas tühi või koma ja tühi (initsiaalialguslikku järjestuse puhul on eraldajaks alati tühi),
- 3) kahe autori isikuväljade eraldaja,
- 4) paljudest autoritest kahe esimese isikuvälja eraldaja,
- 5) paljudest autoritest vahepealsete isikuväljade eraldaja,
- 6) paljudest autoritest kahe viimase isikuvälja eraldaja.

Näide:

110!! , ! and ! , ! , ! , and !

Siin kirjutatakse initsiaalid vahemärgita kokku ja jälgitakse klassikalise inglise keele reeglit, mille kohaselt kolme ja enama elemendiga loendis on lisatakse ka *and*-eraldaja ette koma.

Toimetajamalli struktuur on täpselt sama kui autorimallil ja see mall on sageli (aga mitte alati) autorimalli koopia.

Kirjutisemall (stiilikirjelduse rida 4–6) oleneb publikatsiooni liigist, mida näitab väljade J, D või B esinemine. Kui kõik need kolm välja on tühjad, siis jätab konverter kirje teisendamata, salvestab väljundisse sisendkirje koopia ning paneb selle sappa konverteerimatusse tunnuseks ühe täрни.

Kolm kirjutisemalli on:

rida 3 – perioodiliselt ilmuvas ajakirjas avaldatud artikli jaoks sobiv	J-mall,
rida 4 – raamatus (kogumikus) avaldatud artikli ehk peatüki jaoks sobiv	D-mall,
rida 5 – tervikpublikatsiooni (raamat, veebileht jne.) jaoks sobiv	B-mall.

Kõik need mallid koostatakse ühtede ja samade reeglite järgi. Iga mall algab erisümboliga, mida kasutatakse järgnevas ainult malli väljade eraldamiseks. Tavaline (kuid mitte kohustuslik) eraldusmärk on hüüumärk. Järgnevad väljakirjeldused ja iga väljakirjelduse lõpus eraldusmärk. Väljakirjeldus koosneb kolmest elemendist: prefiks, väljamärgend, sufiks. Väljamärgendile võib kokku kirjutatuna lisada tähe i, mis nõuab välja sisu esitamist kaldkirjas, või tähe b, mis nõuab välja sisu esitamist rasvases kirjas. Prefiks on märk või märgid, mis pannakse kompaktkirje monteerimisel välja sisu ette ja sufiks, mis järele. Prefiksi ja sufiksi kohad võivad jääda ka tühjaks. Kui aga välja sisu on tühi, siis jätab konverter kirje monteerimisel ka prefiksi ja sufiksi ära. Kirje viimase elemendi sufiksi lõpus seisvat punkti pole tarvis näidata, sest see pannakse kirje lõppu automaatselt ja alati.

Näide:

Ajakirjaartikli mall ehk J-mall võib olla niisugune:

!*A !(*Y): !*T. !*Ji. !Vol. *Vb, !pp. *S!#-*F, !*doi:O!

ja selle järgi monteeritud kirje võib olla:

Autor, A.B. & X. Teine (2015): Mingi jama. *Ajakiri*. Vol. **18**, pp. 2013–2017, doi:10.....jne.

Autorimall oli siin:

110!., ! & !, !, !, & !

NB: selles näites esitatud formaati ei kasuta vist ükski toimetus.

Lisaselgitus. Mallide koostamisel peab arvesse võtma, et pärast kompaktkirje monteerimist on ette nähtud järeltöötus. Kui algselt monteeritud kirjes juhtub koma või punkti ette jääma tühi, siis see kustutatakse. Kui kaks koma või kaks punkti juhtuvad kõrvuti, siis asendatakse need ühe koma või ühe punktiga. Lõpuks asendatakse #-ga algavad fondimärgendid ja asendusmärgendid (kaasa arvatud näites kasutatud lõpulehekülje prefiks #-) vastavate rtf-siltidega.